

38ste vergadering

Woensdag 17 december 2003

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Dijsselbloem

Tegenwoordig zijn 103 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Algra, Aptroot, Arib, Atsma, Van Baalen, Bakker, Van Beek, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Bos, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Dezentjé Hamming, Van Dijk, Dijsselbloem, Dittrich, Duyvendak, Eerdmans, Eijssink, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Geluk, Van Gent, De Grave, Griffith, Van Haersma Buma, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Van Heemst, Herben, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Joldersma, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kraneveldt, Kruijssen, Lambrechts, Van Loon-Koomen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Oplaat, Örgü, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rijpstra, Rouvoet, Samsom, Schippers, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Sterk, Szabó, Tjon-A-Ten, Tonkens, Varela, Veenendaal, Vendrik, Verburg, Verdaas, Vergeer, Verhagen, Vietsch, Visser, Van der Vlies, Bibi de Vries, Jan de Vries, Klaas de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Weisglas, Wilders, Van Winsen en De Wit,

en de heer Bot, minister van Buitenlandse Zaken, de heer Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, mevrouw Van Ardenne-van der Hoeven, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, en de heer Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat is ingekomen bericht van verhindering van het lid Van As, wegens bezigheden elders.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van de **Najaarsnota 2003 (29315)**.

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. Deze minister heeft een heel slecht najaar gehad. Immers, wat is nu eigenlijk uitgekomen van wat hij had gewild, in de Miljoenennota en ook in Europa? Ik geloof dat daar eigenlijk niets van is uitgekomen.

Dit debat gaat altijd over de financiële afsluiting van het lopende jaar en daar is op zichzelf weinig aan te verhapstukken op het laatste moment. Ik zal niettemin een aantal concrete voorstellen doen aan het slot, maar ik zal ook, zoals gebruikelijk, stilstaan bij wat nu de economische situatie is. Wij moeten vaststellen dat die zeer dramatisch is, ook op grond van de laatste raming van het Centraal planbureau van twee weken geleden: het gaat dit jaar slecht en het gaat volgend jaar nog steeds slecht. Van het beloofde herstel is derhalve nog geen sprake.

Het wordt ook steeds duidelijker dat het kabinet-Balkende/Zalm de puf uit de economie heeft gehaald. Nu begrijpt iedereen dat als je bezuinigt, je op korte termijn met negatieve bestedingseffecten de puf uit de economie haalt, want dan hebben mensen minder te besteden. Het is

nu echter veel duidelijker dat daar bovenop komt een gebrek aan vertrouwen en dat is iets waar ik even bij stil wil staan. Natuurlijk begrijpt iedereen dat je wel eens moet bezuinigen en dat dit op korte termijn krimp veroorzaakt. Het kabinet had echter zelf nog in de Miljoenennota gezegd: dat is wel zo, maar het vertrouwen van de burgers zal herstellen, want burgers zien dat de problemen in dit land worden opgelost en dan neemt het vertrouwen toe. Wat je nu echter ziet gebeuren, is dat dit niet waar is: het vertrouwen van de consumenten en de bedrijven – van de bedrijven stond het nog recent in de krant – is nu op een dieptepunt gekomen. Dat is heel zorgelijk, want je wilt een regering die niet alleen op korte termijn maatregelen neemt, maar juist het vertrouwen herstelt. Het vertrouwen is nu negatief; ook de ramkoers die het kabinet, met de heer Zalm voorop, in Europa heeft gevoerd, heeft het vertrouwen niet vergroot maar verzwakt. De recessie is bewust verergerd door procyclisch te bezuinigen en door de lastenverzwaring die het kabinet heeft toegepast. Wij weten ook allemaal – het CPB heeft het ook gezegd – dat er een 0,5% minder groei per jaar is door het kabinetsbeleid. Door het vertrouwenseffect is dat nu nog erger geworden.

De heer **De Grave** (VVD): Begrijp ik het nu goed dat het vertrouwen van de Nederlandse burgers en bedrijven in de economie ernstig geschaad is door de ramkoers van minister Zalm in Europa?

De heer **Crone** (PvdA): Het is de combinatie van het binnenlandse beleid – daar kijken burgers in eerste instantie naar – en van het internatio-